

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

TILSYN MED SPAREBANKSTIFTELSE

Vi viser til Finansdepartementets brev datert 19. september 2014 om tilsyn med sparebankstiftelser.

Bakgrunn

I brev av 30. juni 2014 anmodet Sparebankforeningen Finansdepartementet om å se nærmere på dagens tilsynsregime med sparebankstiftelsene. I brev av 29. august 2014 til departementet kom Stiftelsestilsynets med merknader til brevet.

Departementet ba i brev av 19. september 2014 Finanstilsynet og Lotteri- og stiftelsestilsynet vurdere saken samlet med sikte på å komme fram til en omforent løsning og anbefaling. I brevet antar departementet at avgiften til hvert tilsyn bør dekke kostnadene ved tilsynet, og at en bør unngå at to etater fører tilsyn med de samme forholdene samtidig, men at det noen ganger vil være vanskelig helt å unngå overlappende tilsyn. Finansdepartementet bad Finanstilsynet og Lotteri- og stiftelsestilsynet om å gi en skriftlig anbefaling til Finansdepartementet og Kulturdepartementet innen utgangen av november 2014.

På denne bakgrunn avholdt Finanstilsynet og Stiftelsestilsynet et møte den 15. oktober 2014 hvor tilsynene redegjorde for sine oppgaver og ansvar med sparebankstiftelsene.

Stiftelsestilsynets oppgaver med finans- og sparebankstiftelser

Bakgrunnen for opprettelsen av Stiftelsestilsynet

En viktig endring ved stiftelsesloven av 15. juni 2001 var opprettelsen av et nasjonalt statlig tilsyn med stiftelsene, Stiftelsestilsynet. Etableringen av Stiftelsestilsynet avløste ordningen hvor tilsynsansvaret var lagt til fylkesmennene. I tillegg innførte stiftelsesloven av 2001 tilsynskompetanse for alle stiftelsene. Stiftelsesloven av 1980 gav bare fylkesmannen tilsynskompetanse med en begrenset gruppe stiftelser, de offentlig stadfestede stiftelsene.

En uttrykt målsetning med etableringen av Stiftelsestilsynet var bl.a. å etablere et sterkt fagmiljø for stiftelsessektoren, og at Stiftelsestilsynet skulle skape trygghet og tillit til stiftelsesformen som organisasjons- og driftsform.

Gjeldende prinsipp for avgiftsberegningen

Hjemmelen for å ilegge stiftelser årlig avgift følger av forskrift til stiftelsesloven av 21.12.2004 nr. 1793, § 4 første til fjerde ledd:

§ 4. Årlig avgift

Avgifter etter bestemmelsen her tilfaller staten ved Stiftelsestilsynet.

Alle stiftelser som pr. 1. januar er registrert i Stiftelsesregisteret, og som har en egenkapital på kr 100.000 eller mer skal betale en årlig avgift.

Avgiften fastsettes slik:

- a) Stiftelser som har en egenkapital fra kr 100 000 til kr 199 999, skal betale 0,75 ganger rettsgebyret i årlig avgift.*
- b) Stiftelser som har en egenkapital fra kr 200 000 til kr 499 999, skal betale 1 ganger rettsgebyret i årlig avgift.*
- c) Stiftelser som har en egenkapital fra kr 500 000 til kr 999 999, skal betale 1,75 ganger rettsgebyret i årlig avgift.*
- d) Stiftelser som har en egenkapital fra kr 1 000 000 til kr 4 999 999, skal betale 5,25 ganger rettsgebyret i årlig avgift.*
- e) Stiftelser som har en egenkapital fra kr 5 000 000 til kr 14 999 999, skal betale 5,75 ganger rettsgebyret i årlig avgift.*
- f) Stiftelser som har en egenkapital fra kr 15 000 000 til kr 49 999 999, skal betale 7 ganger rettsgebyret i årlig avgift.*
- g) Stiftelser som har en egenkapital fra kr 50 000 000 til kr 99 999 999, skal betale 12 ganger rettsgebyret i årlig avgift.*
- h) Stiftelser som har en egenkapital på kr 100 000 000 eller mer, skal betale 17 ganger rettsgebyret i årlig avgift.*

Ved fastsettelsen av avgiften skal egenkapitalen slik den fremgår av sist innsendte regnskaper til Regnskapsregisteret legges til grunn. For nyregistrerte stiftelser skal egenkapitalen slik den fremgår av åpningsbalansen som nevnt i stiftelsesloven § 12 annet ledd legges til grunn for avgiftsberegningen inntil egenkapitalen fremgår av regnskaper innsendt til Regnskapsregisteret.

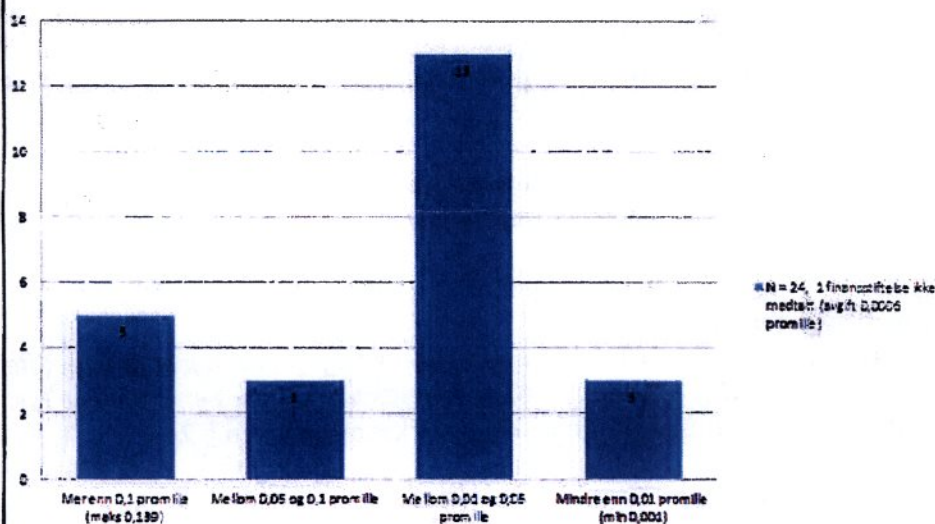
Sparebankstiftelser ilegges årlig avgift på lik linje med andre stiftelser.

Avgiften dekker den samlede driften av Stiftelsestilsynet, og er dermed ikke avgrenset til tilsynsaktiviteten isolert sett.

Til illustrasjon gis en oversikt over årsavgiftens andel av bokført egenkapital i sparebankstiftelsene for 2014.

Sparebankstiftelser – årsavgift 2014 / bokført egenkapital 2013

Stiftelsestilsynets oppgaver med sparebankstiftelser

Stiftelsestilsynets oppgaver følger av stiftelsesloven § 7 første ledd. Stiftelsestilsynet skal føre et stiftelsesregister over landets stiftelser, det skal føre tilsyn og kontroll med stiftelsene og det skal treffe vedtak med hjemmel i stiftelsesloven.

Sparebankstiftelser er som andre stiftelser i utgangspunkt underlagt stiftelseslovens bestemmelser. Det følger av finansieringsvirksomhetsloven § 2d-1 (2) at reglene for næringsdrivende stiftelser gjelder for finansstiftelser så langt de passer, og at tilsynet med finans- og sparebankstiftelser føres av Finanstilsynet.

Selv om tilsynsansvaret for sparebankstiftelser ikke er lagt til Stiftelsestilsynet, utfører Stiftelsestilsynet en rekke andre oppgaver knyttet til sparebankstiftelsene. Disse dekker de øvrige områdene utenom selve tilsynsområdet.

Saksbehandling: Sparebankstiftelser skal registreres i Stiftelsesregisteret ved opprettelsen (nyregistrering), og senere omdanning (kapitalendringer, vedtektsendringer m.v.) skal meldes til Stiftelsesregisteret fortløpende for registrering. Grunnet de særlige spørsmål disse sakene reiser, har det vært nødvendig å innføre egne saksbehandlingsrutiner for denne typen saker. Enkelte av sakene har også vært av børssensitiv karakter, noe som har nødvendiggjort særlig behandlingsrutiner iht regelverket for håndtering av børssensitive opplysninger. Saksbehandlingen av søknader fra sparebankstiftelsene er undergitt høy prioritet ved Stiftelsestilsynet, og har stor grad av likhet med saksbehandlingen av øvrige stiftelsessaker.

Veiledning: Siden innføringen av regelverket for sparebankstiftelser i juli 2009, har Stiftelsestilsynet men jevne mellomrom blitt kontaktet av representanter for sparebankstiftelsene med spørsmål om veiledning i forbindelse med opprettelsen og registreringen. Også utenom disse situasjonene har tilsynet blitt bedt om veiledning fra sparebankstiftelsene, f.eks. spørsmål knyttet til formålsrealiseringen og forståelsen av begrepet «allmennnyttig formål».

Stiftelsestilsynet har en utstrakt foredragsvirksomhet, som også omfatter forhold knyttet til sparebankstiftelser. Et eksempel er den nasjonale Stiftelseskonferansen som Stiftelsestilsynet avholder hvert annet år, der de fleste sparebankstiftelser deltar. Stiftelsestilsynets anbefalinger og veiledninger i ulike tilsynsrapporter kommer også sparebankstiftelser til gode, f.eks. anbefalinger om kapitalforvaltning, utdeling, styrearbeid, internkontroll og så videre.

Stiftelsesregisteret: Sparebankstiftelsene er registrert i Stiftelsesregisteret. Eventuelle endringer i registrerte opplysninger og behandling av disse oppdateres fortløpende.

Finanstilsynets oppgaver med sparebankstiftelser

Det følger av finansieringsvirksomhetsloven § 2d-1 at "*Finanstilsynet skal føre tilsyn med finansstiftelser og deres virksomhet etter reglene i finanstilsynsloven. Utgiftene ved tilsynet utlignes etter samme lov.*" Finansstiftelser omfatter også sparebankstiftelser, jf. finansieringsvirksomhetsloven § 2d-6.

Finanstilsynet har lagt til grunn at bestemmelsen legger tilsynsansvaret til Finanstilsynet alene og at loven ikke legger opp til noen deling av tilsynsoppgaver med Stiftelsestilsynet utover de enkeltoppgaver som fremkommer av beskrivelsen i punktet over.

Av finansieringsvirksomhetsloven § 2d-5 tredje ledd følger at:

(3) *Finanstilsynet treffer vedtak om en finansstiftelse skal være undergitt tilsyn av Stiftelsestilsynet etter reglene i stiftelsesloven dersom:*

- a) *finansstiftelsens eierandel er mindre enn en tiel av summen av grunnfondskapitalen og eierandelskapitalen eller av aksjene i finansinstitusjonen eller morselskapet i det finanskonsern institusjonen inngår, og*
- b) *Finanstilsynet finner at størrelsen av finansstiftelsens samlede eierandel ikke vil gi grunnlag for slik innflytelse på virksomheten i finansinstitusjonen eller morselskapet at det, ut fra de hensyn finanslovgivningen skal ivareta, er påkrevd at finansstiftelsen fortsatt er undergitt bestemmelsene i dette kapittel og tilsyn av Finanstilsynet.*

Finansdepartementet har i konsesjonspraksis lagt til grunn at sparebankstiftelser skal være under tilsyn av Finanstilsynet, også der eierandeler er under de nivåer angitt i loven. I forslag til ny samlet finanslov er denne praksis foreslått lovfestet for alle finansstiftelser, jf Prop. 125L (2013-2014) s. 140. Det legges derfor til grunn at tilsynsansvaret for finansstiftelser og sparebankstiftelser fremover vil forbli hos Finanstilsynet.

Virksomheten i finansstiftelsene består i forvaltning av egenkapitalbevis eller aksjer som ble tilført stiftelsen i forbindelse med opprettelsen og midler som mottas som utbetaling på egenkapitalbevis eller aksjer jf finansieringsvirksomhetsloven § 2d-4. Finansstiftelser kan disponere av overskudd og utdele

utbyttmidler i samsvar med de generelle reglene for finansinstitusjoner som ikke er organisert som aksjeselskap, jf finansieringsvirksomhetsloven § 2d-7. For sparebankstiftelser er overskuddsdisponeringen likevel begrenset til utdeling av gaver til allmennyttige formål, jf finansieringsvirksomhetsloven § 2d-8.

Det overordnede kravet til finansstiftelsenes virksomhet er forsvarlig forvaltning av stiftelsens kapital. For sparebankstiftelser gjelder et tilleggskrav om at den skal videreføre sparebanktradisjonene og ha et langsiktig og stabilt formål med sitt eierskap i sparebanken den springer ut av. Finanstilsynets tilsyn med finans og sparebankstiftelser tar utgangspunkt i de krav som gjelder for stiftelsenes virksomhet. Oppfølgingen av stiftelsene følger generell tilsynsmetodikk og har særlig vært innrettet mot kapitalforvaltningen, herunder mandater for forvaltningen, driftskostnader og gaveutdelingen. For de større stiftelsene har eierrollen også vært sentral. Etter reguleringene i 2009, som medførte en sterk økning i antallet stiftelser under tilsyn av Finanstilsynet, har det vært vurdert som mest hensiktsmessig med et dokumentbasert tilsyn for finans- og sparebankstiftelsene, og det er etablert et rapporteringsregime. I medhold av tilsynsloven er også andre virkemidler tilgjengelige. Enkeltstiftelser er i noe grad fulgt opp gjennom møter i Finanstilsynet. Stedlige tilsyn er ikke utelukket.

Nærmere om utlikning av tilsynsutgifter

Finanstilsynets utgifter utliknes etter finanstilsynsloven § 9. Utgiftene skal fordeles på de ulike grupper av institusjoner etter omfanget av tilsynsarbeidet.

For andre foretak enn de som er særskilt nevnt i tilsynsloven § 9, herunder finansstiftelser, skal fordelingen innen den enkelte gruppen av tilsynsenheter skje etter regler som er fastsatt av Finansdepartementet. Det er ikke til nå fastsatt slike regler, men et forslag til forskriftsregulering er for tiden på høring¹. Til nå er fordelingen foretatt med grunnlag i årlige godkjenning fra departementet.

I utlikningene for 2013² er kostnader til tilsynet med finansstiftelser beregnet til 440 000 kr eller 0,14 % av totalt utliknet beløp. Minste og største beløp å betale fastsettes ut fra en totalvurdering av endring i totalt beløp tilsynsgruppen skal betale, antall enheter i gruppen og beregningsgrunnlaget for enhetene. I 2013 betalte de to største stiftelsene hver kr 90000 og de øvrige kr 16500 i tilsynsavgift.

Anbefaling

Finanstilsynet og Stiftelsestilsynet anbefaler at dagens to-sporede avgiftssystem overfor finans- og sparebankstiftelsene videreføres, men i en noe endret form.

Selv om tilsynsansvaret er lagt til Finanstilsynet, utfører begge tilsynene oppgaver knyttet til finansstiftelsene. Det er i liten eller ingen grad identifisert overlappende arbeidsoppgaver. Stiftelsestilsynet og Finanstilsynet vil etablere årlige kontaktmøter for samarbeid. Tilsynene vil gjennom et slikt samarbeid også søke å unngå at det skjer dobbeltarbeid. Det er vår vurdering av tilsynene har ulike oppgaver og ulik kompetanse for å utøve oppgaver knyttet til oppfølgingen av finansstiftelsene.

¹ <http://www.regjeringen.no/nb/dep/fin/dok/hoeringer/hoeringsdok/2014/Horing-forslag-til-endring-i-regler-om-utlikningen-av-Finanstilsynets-utgifter/Horingsbrev.html?id=767133>

² http://www.finanstilsynet.no/no/Artikkelarkiv/Aktuelt/2014/2_kvartal/Faktura-for-utlikning-av-Finanstilsynets-utgifter-for-2013/

Vår dato
28.11.2014

Vår referanse
14/03394-4/730

Gjeldende lovverk, jf stiftelsesloven og finanstillsynsloven, åpner ikke for at et tilsyn kan innkreve avgift for deretter å videreførde deler av avgiften til andre tilsynsorganer.

Vi ser imidlertid at det vil være riktig å redusere den årlige avgiften til Stiftelsestilsynet noe for finansstiftelsene, siden Stiftelsestilsynet ikke fører tilsyn med disse stiftelsene. Den årlige avgiften til Stiftelsesregisteret foreslås derfor redusert, ved at det innføres en ny bestemmelse i § 4 i forskrift til stiftelsesloven, hvor avgiften til sparebankstiftelser reguleres særskilt. Det foreslås at den årlige avgiften til Stiftelsestilsynet settes til kr 10 000.

Tilsynsavgiften for Finanstillsynets tilsyn med finanstiftelser vil i samsvar med finanstillsynsloven gjenspeile de ressurser som til enhver tid medgår i tilsynet med institusjonsgruppen. I nevnte forslag om fremtidig utlikning av Finanstillsynets utgifter som er til høring, er det foreslått at avgiften fordeles etter størrelse på forvaltningskapital.

Med hilsen

Gunn Merete Paulsen
avdelingsdirektør
Stiftelsestilsynet

Erik Lind Iversen
fung. direktør for bank- og forsikringstilsyn
Finanstilsynet

Kopi til:
Finanstilsynet, Postboks 1187 Sentrum, 0107 OSLO